

STIVAS ONTWIKKELAAR GROENE RUIMTE

Kavelruil blijft in beweging in Noord-Holland

BERT HARTMAN

Noord-Holland - Stivas verbreedt haar horizon. Naast de oorspronkelijke agrarische doelen zoekt de stichting de komende jaren nadrukkelijker naar oplossingen voor de ruimtelijke opgaven voor water, natuur, recreatie en infrastructuur.

Stichting ter Verbetering van de Agrarische Structuur (Stivas) presenteerde haar toekomstplannen begin deze maand tijdens een netwerkbijeenkomst in Schoorl, waarbij de stichting ook terugkeek op de afgelopen vijftien jaar, de periode sinds de verzelfstandiging als voormalige provinciale dienst.

De komende twee jaar wordt de POP3-regeling voortgezet. Intussen wordt gewerkt aan de voorbereidingen voor een nieuwe invulling van de Europese plattelandsontwikkeling die per in 2024 ingaat.

Voormalig Stivas-directeur Erwin van den Berg liet zien hoe onder de POP2- en POP3-regeling de afgelopen jaren in totaal ruim 9,2 miljoen euro in agrarische structuurverbetering is geïnvesteerd. Van den Berg nam op 7 april officieel afscheid van de organisatie. In die periode werden in totaal 63 kavelruilen afgerond met 490 deelnemers.

Daarmee verwisselde bijna 3.300 hectare grond van eigenaar, wat resulteerde in een nettoverbetering van de agrarische structuur van 5.596 hectare. In totaal werd op 1.554 hectare geïnvesteerd in de bereikbaarheid en bewerkbaarheid van de percelen, zoals dammen, kavelpaden en drainage.

Gedurende die periode zijn al vaker andere ruimtelijke functies meegenomen. Kavelruilcoördinator Monique van Peperstraten van Stivas legde aan de hand van de onlangs afgeronde kavelruil Schoorldam uit hoe dat proces verloopt. Bij Schoorl lag de opdracht om een smalle ontsluitingsweg over een dijk te ontzien voor landbouwverkeer.

‘Wat begon met één opgave, resulteerde in een integrale oplossing. Gaandeweg raakten daarbij meerdere partijen aangehaakt, zoals kerkelijke organisaties, natuur en recreatie. Hoewel het om een kleine ruil gaat van slechts 27 hectare, is het resultaat toch waardevol’, benadrukt Van Peperstraten.

Om ook de komende jaren vrijwillige kavelruilen te kunnen uitvoeren, is samen met provincie Noord-Holland een overgangsregeling getroffen. Diverse projecten, onder andere in Starnmeer en in de Vechtstreek, zijn in volle gang. Stivas-directeur Jan Buijs benadrukt het belang dat er wordt gelet op de voorfinanciering van de projecten tijdens het soms intensieve proces.

‘De vergoedingen worden uitgekeerd op basis van de ingediende facturen. Om die te beoordelen kost ruim drie maanden. Als er meerdere ruilprojecten lopen, dan volstaat ons werkkapitaal niet om dat allemaal vooraf te kunnen bekostigen. Dat bracht Stivas in het verleden soms in een lastige liquiditeitspositie’, zegt Buijs.

INDRUKWEKKEND

Gedeputeerde Ilse Zaal (D66) reageerde in Schoorl dat de provincie daar zorg voor zal dragen. ‘Het werk van Stivas wordt enorm gewaardeerd. De resultaten die de stichting de voorbije jaren heeft behaald, zijn indrukwekkend’, vindt zij.

‘In Noord-Holland liggen grote ruimtelijke opgaven als het gaat om natuur, biodiversiteit, klimaat en verduurzaming van de landbouw. Stivas kan een rol spelen om in een zorgvuldig proces oplossingen aan

Grondwerk in de Polder Waard Nieuwland voor een eerdere kavelruil vanwege het Wieringerrandmeer. Foto: John Oud

‘Stivas is de intermediair tussen de overheid en de agrarische sector’

te dragen om zo efficiënt mogelijk met de ruimte om te gaan.’

Want de grote ambities van de provincie hebben een grote impact op het landelijk gebied, beseft Zaal. Vrijwillige kavelruil is daarom extra belangrijk. ‘Ondanks de afname van het aantal agrarische bedrijven blijft er vanuit de sector vraag naar grond. Voor de boeren die doorgaan, moet er ruimte blijven om te ondernemen. Als producenten van voedsel, maar ook voor het onder-

houd van het landschap’, zegt zij.

‘Stivas is de intermediair tussen de overheid en de agrarische sector. De resultaten laten dat zien’, zegt de gedeputeerde, die de stichting complimenteert met de keuze voor de verbreding. ‘Daarmee bewijzen jullie een flexibele organisatie te zijn, die wil meebewegen met de maatschappelijke opgaven.’

OVERGANG

Buijs is blij dat de provincie het werk van Stivas waardeert. In de overgang naar het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid is intern kritisch gekeken of de stichting nog een meerwaarde kan leveren.

‘Van diverse kanten horen we dat dit meer dan ooit het geval is. Ook gezien de door de gedeputeerde geschetste opgaven en ambities. Op de achtergrond hebben we hard gewerkt om bij de openstelling van de verlengde POP3-regeling gericht te kunnen inschrijven. Samen met de provincieambtenaren, wat ook het belang voor Noord-Holland aan-

geeft’, zegt de Stivas-directeur.

Dat dit geen garantie geeft op een honorering van de aanvraag, is Buijs zich bewust. Toch put hij vertrouwen uit de behaalde resultaten. ‘De afgelopen jaren hebben we de doelstellingen ruimschoots gehaald met een benutting van het projectbudget van bijna 98 procent. Geen enkele keer is de organisatie boven de geraamde kosten uitgekomen. Die nauwkeurige manier van werken spreekt in ons voordeel.’

Daarbij heeft Stivas vertrouwen gewonnen van de grondeigenaren in het landelijk gebied. Honderden van hen namen in het verleden deel aan een vrijwillige kavelruil, sommigen meerdere keren.

Wat is het succes van Stivas? Buijs: ‘De stichting is lokaal geworteld, opereert onafhankelijk, is resultaatgericht en zoekt de samenwerking met andere betrokkenen in het buitengebied. Allemaal facetten die ook van pas komen bij de gebiedsgerichte aanpak die de provincie hanteert.’

Erwin van den Berg presenteert de kavelruilresultaten van Stivas sinds de verzelfstandiging.

Foto: Bert Hartman

Vijftien jaar werken aan structuurverbetering

Erwin van den Berg heeft als Stivas-directeur aan de basis gestaan van de verzelfstandiging van de organisatie in 2007. Tot die tijd viel de stichting onder de verantwoordelijkheid van provincie Noord-Holland. Om de uitvoeringstaken over te hevelen naar een onafhankelijke uitvoeringsorganisatie is een taai, maar boeiend proces gebleken, blijkt hij in Schoorl terug.

Vooral het in goede banen leiden van Europese subsidiestromen bestemd voor plattelandsontwikkeling was een intensieve klus, die volgens de oud-directeur in nauwe samenwerking met provincieambtenaren tot een goed einde is gebracht.

Altijd speelde een grote voorliefde voor vrijwillige kavelruil een belangrijke rol in de loopbaan van Van den Berg. Ook in zijn eerste baan als jonge grondza-

kenadviseur schoof hij in het Gelderse rivierengebied vaak aan bij keukentafelgesprekken met boeren en andere betrokkenen. ‘De plek waar het gebeurt.’ In zijn werk voor Stivas zorgde de afronding van diverse kavelruilen in relatie tot het afblazen van het Wieringerrandmeer voor de meeste voldoening. Daarbij werden provinciegronden ingezet in ruilprocessen om de agrarische structuur te verbeteren en tegelijk ook andere ruimtelijke functies als water, natuur en recreatie te dienen.

Van den Berg blijft actief in het landelijk gebied met zijn bedrijf Greenfield Development of, zoals hij die nieuwe uitdaging op zijn site omschrijft: ‘Pionieren in een cultuurlandschap, het onbekende zoeken in combinatie met vasthoudendheid en toewerken naar de realisatie van gestelde doelen.’